

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ СХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

ВИТЯГ З РІШЕННЯ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

14.05.2026 № 70/82-р/к

Справа № 5/02-150-25

м. Харків

Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу

КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «МУНІЦИПАЛІТЕТ» (ідентифікаційний код юридичної особи – *інформація, доступ до якої обмежено*) (далі – КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ», Підприємство) за результатами діяльності у період з вересня 2022 року по лютий 2026 року займало монополльне (домінуюче) становище на ринку ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком послуг, в межах території Конотопської міської територіальної громади, де розташовані кладовища, обслуговування та благоустрій яких здійснює КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ», із часткою 100%.

КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» виокремило послуги засипки могили в немерзлих ґрунтах та засипки могили в мерзлих ґрунтах з послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) та включало ПДВ в розмірі 20% до складових вартості засипки могили, включало до розрахунку тарифу на оформлення договору-замовлення на організацію поховань завищені норми часу, стягувало з замовників при оформленні договору-замовлення завищеної вартості за рахунок включення плати за послуги з технічного облаштування місця поховання.

За результатами розгляду справи № 5/02-150-25 такі дії КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» визнано зловживанням монополльним (домінуючим) становищем на ринку ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком послуг, в межах території Конотопської міської територіальної громади, де розташовані кладовища, обслуговування та благоустрій яких здійснює КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ», що призвело до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку (частина перша статті 13, пункт 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).

На КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» накладено штраф у розмірі 179 000 (сто сімдесят дев'ять тисяч) гривень.

Адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 5/02-150-25 про порушення КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» законодавства про захист економічної конкуренції та подання Відділу досліджень і розслідувань в Сумській області від 16.04.2026 № 70-03/248-П з попередніми висновками у справі № 5/02-150-25,

ВСТАНОВИЛА:**1. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ**

- (1) Розпорядженням адміністративної колегії Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) від 23.10.2025 № 70/184-рп/к розпочато розгляд справи № 5/02-150-25 (далі - Справа) у зв'язку з наявністю в діях КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» ознак порушень законодавства про захист економічної конкуренції, передбачених пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком послуг, в межах території Конотопської міської територіальної громади, де розташовані кладовища, обслуговування та благоустрій яких здійснює КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ».
- (2) Відділенням листом від 23.10.2025 № 70-02/6430є КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» надіслано копію розпорядження адміністративної колегії Відділення від 14.11.2024 № 23.10.2025 № 70/184-рп/к про початок розгляду справи № 5/02-150-25.
- (3) Згідно з рекомендованим повідомленням про вручення поштового відправлення, виплату поштового переказу (Ф. 119) за номером R067024825393 лист від 23.10.2025 № 70-02/6430є та копію розпорядження адміністративної колегії Відділення від 14.11.2024 № 23.10.2025 № 70/184-рп/к вручено представнику КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» за довіреністю 31.10.2025.
- (4) Листом від 19.11.2025 № 342 (вх. Відділення № 70-01/4752 від 24.11.2025) КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» надало пояснення.
- (5) Відділенням ГОЛОВНОМУ УПРАВЛІННЮ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ направлено вимогу про надання інформації від 02.03.2026 № 70-02/1581є, на яку листом від 09.03.2026 № 1338/5/18-28-04-01-08 (вх. Відділення № 70-01/1034 від 09.03.2026) надано відповідь.
- (6) Відділенням КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» направлено вимогу про надання інформації від 04.03.2026 № 70-02/1666є, на яку листом від 26.03.2026 № 97 (вх. Відділення № 70-01/1425 від 27.03.2026) надано відповідь.
- (7) Відділенням КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» направлено вимогу про надання інформації від 23.03.2026 № 70-02/2149є, на яку листом від 07/04.2026 № 113 (вх. Відділення № 70-01/1566 від 07/04.2026) надано відповідь.
- (8) Відділенням листом від 16.04.2026 № 70-02/2829є (рекомендоване поштове направлення за номером R067149176940) направлено КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» копію витягу з подання з попередніми висновками у Справі. Рекомендоване поштове направлення за номером R067149176940 вручено за довіреністю 27.04.2026.
- (9) Відділенням листом від 28.04.2026 № 70-02/3117є КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» надіслано повідомлення про дату, час і місце розгляду Справи.
- (10) Листом б/д б/н (вх. Відділення № 70-01/2156 від 12.05.2026) КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» надало заперечення до подання з попередніми висновками у Справі.

2. ВІДПОВІДАЧ

- (11) Відповідачем у Справі є КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ».
- (12) Відповідно до інформації, розміщеної у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (далі - ЄДР): дата державної реєстрації Підприємства: 27.09.2002, дата запису: 27.08.2004, номер запису:

1628120000000011; ідентифікаційний код юридичної особи – *(інформація, доступ до якої обмежено)*; місцезнаходження КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ»: *(інформація, доступ до якої обмежено)*.

- (13) Згідно з даними ЄДР КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» здійснює такі види діяльності за КВЕД - 2010:
- *(інформація, доступ до якої обмежено)*;
 - *(інформація, доступ до якої обмежено)*;
 - *(інформація, доступ до якої обмежено)* ;
 - *(інформація, доступ до якої обмежено)*;
 - *(інформація, доступ до якої обмежено)*;
 - *(інформація, доступ до якої обмежено).*;
 - *(інформація, доступ до якої обмежено)*;
 - *(інформація, доступ до якої обмежено)*;
 - *(інформація, доступ до якої обмежено)*;
 - *(інформація, доступ до якої обмежено)*;
 - *(інформація, доступ до якої обмежено)*;
 - *(інформація, доступ до якої обмежено)*;
 - *(інформація, доступ до якої обмежено)*;
 - *(інформація, доступ до якої обмежено)*;
 - *(інформація, доступ до якої обмежено)*;
 - *(інформація, доступ до якої обмежено)*;
- (14) Відповідно до статуту КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ», затвердженого в новій редакції рішенням п'ятнадцятої сесії восьмого скликання Конотопської міської ради від 29.11.2021 (далі - Статут), Підприємство є юридичною особою, користується правом господарського відання щодо закріпленого за ним майна, має право від свого імені укладати договори, набувати майнові і немайнові права та нести обов'язки, бути позивачем та відповідачем у судах, займатися діяльністю, яка відповідає напрямкам, передбаченим цим Статутом.
- (15) Засновником КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» є КОНОТОПСЬКА МІСЬКА РАДА.
- (16) Відповідно до пункту 1.4. Статуту КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» має самостійний баланс, розрахунковий і інші рахунки в установах банків, печатку зі своїм найменуванням, кутовий штамп, бланки.
- (17) Підприємство створене з метою організації та надання комунальних, ремонтно-побутових, виробничих та інших послуг соціально-культурного, задоволення потреб населення у високоякісних товарах і різних побутових послугах, отримання від здійснення діяльності та з метою проведення перспективної політики розвитку житлово-комунальної інфраструктури міста.
- (18) Згідно з пунктом 2.2 Статуту КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» здійснює такий вид діяльності, як, зокрема, організація поховань та надання пов'язаних з ними послуг.
- (19) Таким чином у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» є суб'єктом господарювання.

3. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНУЮЧОГО) СТАНОВИЩА НА РИНКУ

- (20) Відповідно до вимог Закону України «Про захист економічної конкуренції», Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 №49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (далі - Методика), Відділенням проведено аналіз ринку ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком послуг.
- (21) Відповідно до пункту 2.2 Методики при здійсненні даного дослідження використовуються ті етапи визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання, що відповідають фактичним обставинам.

3.1. Визначення об'єкта аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (22) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який (які) випускається(ються), постачається(ються), продається(ються), придбавається(ються) (використовується(ються), споживається(ються) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

3.1.1. Суб'єкт господарювання

- (23) Згідно з пунктом 3.4 Методики визначення складу групи суб'єктів господарювання здійснюється шляхом установаження переліку незалежних суб'єктів господарювання, до складу яких входить суб'єкт (суб'єкти) господарювання, що випускає(ють), постачає(ють), продає(ють), придбаває(ють), споживає(ють), використовує(ють) конкретний товар (продукцію, роботи, послуги).
- (24) Об'єктом аналізу є КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» – суб'єкт господарювання, який надає ритуальні послуги, передбачені Необхідним мінімальним переліком послуг.

3.1.2. Конкретний товар (продукція, товари, послуги), який випускається, постачається, придбавається (використовується, споживається) цим суб'єктом господарювання

- (25) Об'єктом аналізу є ритуальні послуги, передбачені Необхідним мінімальним переліком послуг.

3.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище.

3.2.1. Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання

- (26) Відповідно до пункту 4.1 Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (27) Статтею 2 Закону України «Про поховання та похоронну справу» (далі – Закон) визначено, що ритуальні послуги - послуги, пов'язані з організацією поховання та облаштуванням місця поховання.
- (28) Відповідно до статті 12 Закону особа, яка зобов'язалася поховати померлого, на підставі свідоцтва про смерть звертається згідно із статтею 8 цього Закону до сільського голови або ритуальної служби з приводу укладення відповідного договору-замовлення на організацію та проведення поховання. Ця особа має право вибирати виконавців послуг

серед суб'єктів господарської діяльності, які уклали договори із сільським головою або ритуальною службою про надання цих послуг.

- (29) Виконавець може надавати ритуальні послуги, визначені необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг. Цей перелік затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства (частина третя статті 12 Закону).
- (30) Наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 19.11.2003 № 193 «Про затвердження нормативно-правових актів щодо реалізації Закону України «Про поховання та похоронну справу», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за № 1110/9709, затверджено Необхідний мінімальний перелік окремих видів ритуальних послуг, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за № 1111/9710 (далі - Необхідний мінімальний перелік послуг).
- (31) До Необхідного мінімального переліку послуг включено такі послуги:
- оформлення договору-замовлення на організацію та проведення поховання;
 - оформлення свідоцтва про поховання;
 - копання могили (викопування могили ручним або механізованим способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили);
 - монтаж та демонтаж намогильної споруди при організації підпоховання в існуючу могилу;
 - кремація тіл померлих;
 - поховання та підпоховання урни з прахом померлих у колумбарну нішу, в існуючу могилу, у землю;
 - зберігання урн з прахом померлих у крематорії;
 - організація відправлення труни з тілом чи урни з прахом померлого за межі України;
 - запаювання оцинкованої труни;
 - заощення урни з прахом померлого в колумбарну нішу.
- (32) Частиною першою статті 10 Закону України «Про ціни і ціноутворення» визначено, що суб'єкти господарювання під час провадження господарської діяльності використовують вільні ціни та державні регульовані ціни.
- (33) Згідно зі статтею 10 Закону надання ритуальних послуг відповідно до необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, передбаченого пунктом 2 частини другої статті 8 цього Закону, здійснюється ритуальними службами або за договором суб'єктами господарювання інших форм власності. Вартість таких послуг встановлюється в порядку і в межах, встановлених законодавством, виконавчим органом сільської, селищної, міської ради. Надання ритуальних послуг, не передбачених зазначеним переліком, а також виготовлення предметів ритуальної належності здійснюється за цінами, встановленими за згодою сторін.
- (34) Відповідно до частини другої статті 12 Закону ритуальні послуги надаються за плату згідно з договором-замовленням, крім випадків, передбачених законом.
- (35) ВИКОНАВЧИМ КОМІТЕТОМ КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ листами від 18.02.2025 № 0113/442 (вх. Відділення № 70-01/767 від 03.03.2025) та від 05.02.2026

№ 01-48/4197 (вх. Відділення № 70-01/503 від 06.02.2026), КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» листами від 08.05.2025 № 138 (вх. Відділення № 70-01/1719 від 08.05.2025) надано копії рішень ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 06.09.2022 № 278 «Про встановлення тарифів на ритуальні послуги, які надаються КП «Муніципалітет»», від 25.09.2023 № 220 «Про встановлення тарифів на ритуальні послуги, які надаються КП «Муніципалітет», від 02.02.2026 № 13 «Про коригування тарифів та внесення змін до рішення виконавчого комітету Конотопської міської ради від 03.11.2025 № 282 «Про коригування тарифів на ритуальні послуги, які надаються КП «Муніципалітет»».

- (36) Як зазначає КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» в листі від 08.05.2025 № 138 (вх. Відділення № 70-01/1719 від 08.05.2025), ВИКОНАВЧИМ КОМІТЕТОМ КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ затверджується лише мінімальний перелік ритуальних послуг, решта послуг – наказами керівника Підприємства.
- (37) Отже, кінцеві споживачі не мають можливості впливу на ціну ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком послуг, у тому числі під час врегулювання договірних відносин, оскільки тарифи на такі послуги встановлює орган місцевого самоврядування, зокрема, ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ.
- (38) Ритуальні послуги, передбачені Необхідним мінімальним переліком послуг, надаються КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» на платній основі, як передбачено частиною другою статті 12 Закону, а отже є товаром, щодо якого визначається становище даного суб'єкта господарювання на ринку.

3.2.3. Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)

- (39) Відповідно до пункту 4.2. Методики визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.
- (40) Учасниками ринку ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком послуг, є:
- суб'єкт господарювання, який надає ритуальні послуги, передбачені Необхідним мінімальним переліком послуг;
 - замовник послуги - виконавець волевиявлення померлого або особа, яка зобов'язалась поховати померлого.
- (41) Суб'єкт господарювання, який надає ритуальні послуги на території Конотопської міської територіальної громади – КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ».
- (42) Рішенням шостої сесії п'ятого скликання КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 30.08.2006 «Про створення ритуальної служби у складі КП «Муніципалітет» у складі КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» створено ритуальну службу та затверджено положення про ритуальну службу.
- (43) Відповідно до пункту 1 Положення про ритуальну службу у складі КП «Муніципалітет» (далі - Положення) ритуальна служба створена міською радою у складі КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» у порядку, встановленому Законом України «Про поховання та похоронну справу».
- (44) Згідно з пунктом 3 Положення ритуальна служба здійснює організацію поховання померлих і надання ритуальних послуг відповідно до статей 9, 10, 12 Закону України «Про поховання та похоронну справу».

- (45) Пунктом 4 Положення визначено, що основними завданнями ритуальної служби в Україні є здійснення організації поховання померлих і надання передбачених необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг та ритуальних послуг, не передбачених цим переліком, а також реалізація предметів ритуальної належності.
- (46) Отже, КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» є спеціалізованим комунальним підприємством, яке на території Конотопської міської територіальної громади виконує функції ритуальної служби у розумінні статті 9 Закону.
- (47) Споживачами послуг є фізичні особи - виконавці волевиявлення померлого або які зобов'язались поховати померлого.

3.3. Визначення товарних меж ринку

- (48) У пункті 1.3 Методики визначено, що:
- ринок товару (товарний ринок) - сфера обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція;
 - товарні межі ринку - товар (товарна група), сукупність схожих, однорідних предметів господарського обороту, в межах якої споживач за звичайних умов може перейти від споживання певного виду предметів господарського обороту до споживання іншого.
- (49) Відповідно до пункту 5.1 Методики, товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (50) Ритуальні послуги, передбачені Необхідним мінімальним переліком послуг, не мають взаємозамінних товарів, оскільки відсутні товари, подібні за призначенням, умовами, споживчими властивостями тощо.
- (51) Товарними межами ринку є ритуальні послуги, передбачені Необхідним мінімальним переліком послуг.

3.4. Визначення територіальних (географічних) меж ринку

- (52) Відповідно до пункту 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів товарної групи) є неможливим або недоцільним.
- (53) Визначальним фактором при встановленні території надання послуг ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком послуг, зокрема, з копання могил, є обрання замовником (особою, яка зобов'язалась поховати померлого) місця поховання.
- (54) Характерною особливістю ринку ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком послуг, є наявність суб'єкта господарювання, який надає такі послуги, та відведеної в установленому законом порядку земельної ділянки - кладовища.
- (55) Конотопська міська територіальна громада утворена 13.06.2019 шляхом приєднання Підлипненської сільської ради до Конотопської міської ради. До складу громади входять: місто Конотоп - адміністративний центр, села - Підлипне, Калинівка, Лобківка.
- (56) За інформацією, наданою ВИКОНАВЧИМ КОМІТЕТОМ КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ листом від 18.02.2025 № 0113/442 (вх. Відділення № 70-01/767 від 03.03.2025), на території Конотопської міської територіальної громади знаходиться 12 кладовищ, зокрема в м. Конотоп по вул. Б. Хмельницького, вул. Вирівська, вул. Інтернатна, вул. Тихона Осадчого, вул. Шаповалівський напрям, в с. Підлипне по вул. Сумська,

вул. Республіканська, вул. Роменський шлях, вул. Чарівна, вул. Дружби, в с. Лобківка 1 кладовище, в с. Калинівка 1 кладовище.

- (57) Рішенням тридцять дев'ятої сесії сьомого скликання КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 03.03.2020 «Про затвердження Програми утримання кладовищ в місті Конотоп на 2020-2022 роки» затверджено Програму утримання кладовищ в місті Конотоп на 2020-2022 роки з необхідним фінансуванням, визначеним у програмі. Відповідно до Розділу 1 Програми утримання кладовищ в місті Конотоп на 2020-2022 роки на території територіальної громади знаходиться 12 кладовищ.
- (58) Рішеннями КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 26.12.2022, 16.02.2023, 11.04.2023 було затверджено Програму утримання кладовищ в Конотопській міській територіальній громаді на 2020-2024 роки у новій редакції.
- (59) Рішенням сорок другої сесії восьмого скликання КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 19.12.2024 затверджено Програму утримання кладовищ в Конотопській міській територіальній громаді на 2025 рік (далі разом - Програми).
- (60) Відповідно до визначених програм утримання кладовищ, організацію поховання померлих, надання передбачених мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг в місті здійснює КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ».
- (61) Основною метою та завданнями зазначених програм є забезпечення утримання кладовищ в належному стані: створення відповідних умов для відвідування кладовищ мешканцями для догляду за могилами своїх близьких; забезпечення вимог техніки безпеки та санітарних норм утримання кладовищ, згідно чинного законодавства, оновлення матеріально-технічної бази для забезпечення виконання робіт з впорядкування кладовищ, надання естетичного вигляду території кладовищ шляхом її озеленення; створення умов для належного вшанування пам'яті загиблих воїнів, героїв, захисників держави, впорядкування могил одиноких та невідомих громадян; збереження ритуальної атрибутики на місцях поховань; запобігання осквернення місць поховань.
- (62) Розділом 3 Програм передбачено, що виконання основних заходів програми буде здійснювати КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ».
- (63) Отже, суб'єкт господарювання, який протягом досліджуваного періоду здійснював обслуговування та забезпечував благоустрій кладовищ – КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» (ідентифікаційний код юридичної особи (*інформація, доступ до якої обмежено*); місцезнаходження: (*інформація, доступ до якої обмежено*)).
- (64) Здійснювати поховання померлих Конотопської міської територіальної громади на території кладовищ інших територіальних громад, які знаходяться на певній відстані, є економічно недоцільним, оскільки переміщення з одного населеного пункту в інший пов'язано з додатковими витратами коштів на транспортування, постмортальні послуги (зокрема, бальзамування, зберігання тіла, тощо) та витратами часу.
- (65) Ураховуючи наведене, територіальними (географічними) межами ринку ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком послуг є територія Конотопської міської територіальної громади, де розташовані кладовища, обслуговування та благоустрій яких здійснює КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ».

3.5. Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку, - часові межі ринку.

- (66) Відповідно до пункту 7.1. Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило - рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.

- (67) Часові межі досліджуваного ринку визначено виходячи з мети дослідження та охоплюють період застосування КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» тарифів на ритуальні послуги, а саме: встановлених рішенням ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 06.09.2022 № 278 (далі – Рішення № 278) та рішенням ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 25.09.2023 № 220 (далі – Рішення № 220).
- (68) КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» листом від 26.03.2026 № 97 (вх. Відділення № 70-01/1425 від 27.03.2026) повідомило, що у листопаді 2025 року та лютому 2026 року здійснювало коригування та перерахунок тарифів, що подавалися ВИКОНАВЧОМУ КОМІТЕТУ КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ для встановлення Рішенням № 220.
- (69) У межах території Конотопської міської територіальної громади в період з вересня 2022 року по лютий 2026 року склад продавців (надавачів послуги) не змінювався, тобто, структура даного ринку є сталою.
- (70) Отже, часовими межами ринку ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком послуг, визначено період з вересня 2022 року по лютий 2026 року.

3.6. Визначення потенційних конкурентів

- (71) Відповідно до пункту 9.1 Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (72) Згідно з частиною першою статті 10 Закону надання ритуальних послуг відповідно до необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, передбаченого пунктом 2 частини другої статті 8 цього Закону, здійснюється ритуальними службами або за договором суб'єктами господарювання інших форм власності.
- (73) Таким чином, потенційними конкурентами КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» на ринку ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком послуг, можуть бути суб'єкти господарювання, які уклали договір із ритуальною службою чи сільським головою, як передбачено статтею 12 Закону, та мають відповідну матеріально-технічну базу, персонал, що володіє навичками у сфері поховання.
- (74) За інформацією, наданою ВИКОНАВЧИМ КОМІТЕТОМ КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ листом від 18.02.2025 № 0113/442 (вх. Відділення № 70-01/767 від 03.03.2025) та КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» листом від 08.05.2025 № 138 (вх. Відділення № 70-01/1719 від 08.05.2025) з січня 2023 року КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» на договірних умовах з управлінням ЖКГ КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ здійснює поховання безрідних та самостійно укладає договори на придбання ритуальної атрибутики, яка необхідна для проведення церемонії поховання. Інших договорів протягом вказаного періоду не було.
- (75) Листом від 04.08.2025 № 234 (вх. Відділення № 70-01/3445 від 15.08.2026) КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» повідомило, що вважає своїми конкурентами ФІЗИЧНУ ОСОБУ - ПІДПРИЄМЦЯ КОТЕНКО ОЛЕНУ СЕРГІЙВНУ (реєстраційний номер облікової картки платника податків – *(інформація, доступ до якої обмежено)*), м. Конотоп), ФІЗИЧНУ ОСОБУ – ПІДПРИЄМЦЯ СТРИЛЕЦЬ ЛЮБОВ МИКОЛАЇВНУ (реєстраційний номер облікової картки платника податків *(інформація, доступ до якої обмежено)*), м. Конотоп), ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО «СКОРБОТА» (ідентифікаційний код юридичної особи - *(інформація, доступ до якої обмежено)*) та РИТУАЛЬНИЙ ЦЕНТР «ПАМ'ЯТЬ» (*«код невідомий»*) (мовою оригіналу).

- (76) Разом з тим, КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» листами від 12.09.2025 № 255 (вх. Відділення № 70-01/3810 від 12.09.2025) та від 26.03.2026 № 97 (вх. Відділення № 70-011425 від 27.03.2026) повідомило, що протягом періоду 2023-2025 років та січня-лютого 2026 року до Підприємства не надходило жодних заяв від суб'єктів господарювання щодо укладення договору на надання ритуальних послуг.
- (77) Таким чином, за умови укладення договору про надання ритуальних послуг у відповідності зі статтею 12 Закону, за наявності відповідної матеріально-технічної бази, персоналу, що володіє навичками у сфері поховання, вищезазначені суб'єкти господарювання можуть бути потенційними конкурентами КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» на ринку ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком послуг.
- (78) Разом з тим, у досліджуваній період часу КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» не мало конкурентів на ринку ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком послуг.

2.7. Визначення бар'єрів для вступу на ринок

- (79) Відповідно до пункту 9.2. Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (80) Надання ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком послуг, може здійснюватися безпосередньо ритуальною службою або суб'єктами господарювання інших форм власності, які уклали договори з ритуальною службою або із сільським головою про надання цієї послуги.
- (81) Отже, бар'єрами вступу на ринок ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком послуг, послуг є необхідність укладення договору про надання ритуальних послуг з ритуальною службою або сільським головою.

2.8. Наявність монопольного (домінуючого) становища

- (82) Відповідно до абзацу другого частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
- на цьому ринку в нього немає жодного конкурента.
 - не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (83) Суб'єкти господарювання не зазнають значної конкуренції, якщо завдяки своїй ринковій владі мають здатність не допускати, усувати чи обмежувати конкуренцію, зокрема обмежувати конкурентоспроможність інших суб'єктів господарювання, або ущемлювати інтереси інших суб'єктів господарювання чи споживачів (пункт 10.3 Методики).
- (84) Так, з урахуванням пункту 10.3 Методики, здатність, КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ», яке було єдиним надавачем ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком послуг, диктувати свої умови при реалізації товару, є ознакою ринкової влади.
- (85) Враховуючи вищезазначене, відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» у період з вересня 2022 року по лютий 2026 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку

ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком послуг, в межах території Конотопської міської територіальної громади, де розташовані кладовища, обслуговування та благоустрій яких здійснює КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ», оскільки на цьому ринку в нього не було жодного конкурента, із часткою 100%.

4. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

(86) Організація надання ритуальних послуг в Україні врегульована, зокрема:

- Законом України «Про поховання та похоронну справу»;

- Наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 19.11.2003 № 193 «Про затвердження нормативно-правових актів щодо реалізації Закону України «Про поховання та похоронну справу», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за № 1110/9709, яким затверджено Типове положення про ритуальну службу в Україні (далі - Типове положення); Необхідний мінімальний перелік послуг; Необхідний мінімальний перелік вимог щодо порядку організації поховання і ритуального обслуговування населення, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за № 1112/9711 (далі - Необхідний мінімальний перелік вимог); Порядок утримання кладовищ та інших місць поховань, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за № 1113/9712 (далі - Порядок);

- Єдиною методикою визначення вартості надання громадянам необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, реалізації предметів ритуальної належності, затвердженою наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 19.11.2003 № 194, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 18.03.2004 за № 338/8937 (далі - Єдина методика).

(87) У статті 2 Закону наведені терміни, які вживаються в такому значенні, зокрема:

місце поховання - кладовище, крематорій, колумбарій або інша будівля чи споруда, призначена для організації поховання померлих (абзац третій); могила - місце на кладовищі, у крематорії, колумбарії або в іншій будівлі чи споруді, призначеній для організації поховання померлих, де похована труна з тілом померлого чи урна з прахом (абзац п'ятий);

поховання померлого - комплекс заходів та обрядових дій, які здійснюються з моменту смерті людини до поміщення труни з тілом або урни з прахом у могилу або колумбарну нішу, облаштування та утримання місця поховання відповідно до звичаїв та традицій, що не суперечать законодавству (абзац двадцятий);

ритуальні послуги - послуги, пов'язані з організацією поховання та облаштуванням місця поховання (абзац двадцять третій).

(88) Відповідно до статті 12 Закону особа, яка зобов'язалася поховати померлого, на підставі свідоцтва про смерть звертається, згідно із статтею 8 цього Закону до сільського голови або ритуальної служби з приводу укладення відповідного договору-замовлення на організацію та проведення поховання. Ця особа має право вибирати виконавців послуг серед суб'єктів господарської діяльності, які уклали договори із сільським головою або ритуальною службою про надання цих послуг.

(89) Згідно з частиною першою статті 9 Закону ритуальні служби - спеціалізовані комунальні підприємства, що створюються органами місцевого самоврядування в порядку, встановленому законом, з метою здійснення організації поховання померлих і надання ритуальних послуг, передбачених необхідним мінімальним переліком окремих видів

ритуальних послуг, реалізації предметів ритуальної належності, передбаченим пунктом 2 частини другої статті 8 цього Закону.

- (90) Згідно з пунктом 3 Типового положення ритуальна служба здійснює організацію поховання померлих і надання ритуальних послуг відповідно до статей 9, 10, 12 Закону.
- (91) Пунктом 4 Типового положення визначено, що основними завданнями ритуальної служби в Україні є здійснення організації поховання померлих і надання передбачених необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг та ритуальних послуг, не передбачених цим переліком, а також реалізація предметів ритуальної належності.
- (92) Відповідно до пункту 5 Типового положення ритуальна служба відповідно до покладених на неї завдань зобов'язана, зокрема, укладати договори-замовлення на організацію та проведення поховання; організувати поховання померлих згідно з договорами-замовленнями; організувати виконання роботи з благоустрою місць поховань відповідно до кошторису; забезпечувати функціонування місць поховань відповідно до порядку, визначеного відповідним виконавчим органом сільської, селищної та міської ради, згідно зі статтею 23 Закону.
- (93) Ритуальні послуги надаються за плату згідно з договором-замовленням, крім випадків, передбачених законом (частина друга статті 12 Закону).
- (94) Відповідно до частини шостої статті 12 Закону вартість послуг та предметів ритуальної належності визначається на принципах:
- доступності для кожного громадянина і рівності правових гарантій;
 - визначення економічної обґрунтованості, планово-розрахункової собівартості та рентабельності - при затвердженні ціни;
 - відповідальності виконавчих органів сільських, селищних та міських рад та органів виконавчої влади за встановлені ними ціни;
 - відкритості, доступності та прозорості структури ціни;
 - оплати тільки тих послуг, що відповідають вимогам нормативно - правових актів.
- (95) Згідно зі статтею 10 Закону надання ритуальних послуг відповідно до необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, передбаченого пунктом 2 частини другої статті 8 цього Закону, здійснюється ритуальними службами або за договором суб'єктами господарювання інших форм власності. Вартість таких послуг встановлюється в порядку і в межах, встановлених законодавством, виконавчим органом сільської, селищної, міської ради. Надання ритуальних послуг, не передбачених зазначеним переліком, а також виготовлення предметів ритуальної належності здійснюється за цінами, встановленими за згодою сторін.
- (96) До Необхідного мінімального переліку послуг включено такі послуги:
- оформлення договору-замовлення на організацію та проведення поховання;
 - оформлення свідоцтва про поховання;
 - копання могили (викопування могили ручним або механізованим способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили);
 - монтаж та демонтаж намогильної споруди при організації підпоховання в існуючу могилу;

- кремація тіл померлих;
 - поховання та підпоховання урни з прахом померлих у колумбарну нішу, в існуючу могилу, у землю;
 - зберігання урн з прахом померлих у крематорії;
 - організація відправлення труни з тілом чи урни з прахом померлого за межі України;
 - запаювання оцинкованої труни;
 - заощення урни з прахом померлого в колумбарну нішу.
- (97) Необхідний мінімальний перелік вимог визначає необхідний мінімальний перелік вимог щодо порядку організації поховання померлих та ритуального обслуговування населення в населених пунктах України.
- (98) Відповідно до пункту 3 Необхідного мінімального переліку вимог замовник на підставі свідцтва про смерть звертається до сільського голови або ритуальної служби з приводу укладання відповідного договору-замовлення на організацію та проведення поховання (далі - договір-замовлення) не пізніше ніж за 24 години до їх проведення.
- (99) Пунктом 5 Необхідного мінімального переліку вимог визначено, що ритуальні послуги надаються за плату згідно з цінами, що діють на момент оформлення договору-замовлення про їх надання.
- (100) Згідно з пунктом 10 Необхідного мінімального переліку вимог ритуальною службою, сільським головою, суб'єктом господарювання, який уклав договір із сільським головою або ритуальною службою про надання цих послуг, із Замовником укладається договір-замовлення. При цьому в додатку наведено зразок примірного договору-замовлення.
- (101) Механізм формування вартості та економічно обґрунтованих тарифів (цін) на ритуальні послуги, предмети ритуальної належності для суб'єктів господарювання різних форм власності, а також механізм розрахунку вартості надання громадянам необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг визначає Єдина методика (пункт 1.1. глави 1 Єдиної методики).
- (102) Пунктом 2.1. глави 2 Єдиної методики визначено, що формування вартості послуг надання громадянам необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, реалізації предметів ритуальної належності здійснюється з урахуванням розрахунків обсягів надання ритуальних послуг та реалізації предметів ритуальної належності, планових витрат, визначених на підставі державних, галузевих нормативів витрат матеріалів, техніко-економічних розрахунків та кошторисів, ставок податків і зборів (обов'язкових платежів).
- (103) Пунктом 2.3. глави 2 Єдиної методики передбачено:
- планування витрат здійснюється нормативним методом. Розмір витрат за кожною статтею визначається на підставі державних та галузевих нормативів, а також відповідно до прийнятих на підприємстві норм використання палива, електроенергії, матеріалів, норм та розцінок з оплати праці, нормативів витрат на управління і обслуговування виробництва та інших норм витрат;
 - при невідповідності державних або галузевих норм витрат матеріальних, трудових та фінансових ресурсів розрахунковим нормам, які відображають особливості діяльності окремого підприємства, використовуються розрахункові норми, які затверджуються наказом директора підприємства;

- статті витрат, за якими неможливе їх об'єктивне нормування, плануються з урахуванням фактичних витрат за попередній рік, кошторисів цих витрат на плановий період або інших розрахунків;

- до вартості ритуальних послуг та виготовлення предметів ритуальної належності включається плановий прибуток та податок на додану вартість, крім переліку послуг з поховання та постачання ритуальних товарів державними та комунальними службами, визначеного підпунктом 197.1.10 пункту 197.1 статті 197 розділу V Податкового кодексу України, за винятком операцій з постачання послуг з поховання та кремації трупів тварин і пов'язаної з цим діяльності.

(104) Підпунктом 197.1.10 пункту 197.1 статті 197 розділу V Податкового кодексу України визначено перелік операцій, звільнених від оподаткування у сфері послуг з поховання та постачання ритуальних товарів державними та комунальними службами, до якого серед іншого, входять послуги з копання могили.

5. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

(105) За результатами аналізу інформації, наданої ВИКОНАВЧИМ КОМІТЕТОМ КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ листом від 18.02.2025 № 0113/442 (вх. Відділення № 70-01/767 від 03.03.2025) та КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» листами від 08.05.2025 № 138 (вх. Відділення № 70-01/1719 від 08.05.2025) та від 14.08.2025 № 234 (вх. Відділення № 70-01/3445 від 15.08.2025), встановлено наступне.

(106) У період з вересня 2022 року по листопад 2025 року на території Конотопської міської територіальної громади тарифи на послуги, які надаються КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ», встановлено Рішенням № 278 та Рішенням № 220.

(107) Відповідно до пункту 1 наказу директора КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» від 06.09.2022 № 47 на підставі Рішення від 06.09.2022 № 278 нові тарифи на ритуальні послуги встановлено з 07.09.2022.

(108) Рішенням № 278 встановлено такі тарифи на наступні види послуг КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ», які діяли в період з 07.09.2022 по 30.09.2023:

- копання могили в немерзлих ґрунтах – 1589,60 грн;
- засипка могили в немерзлих ґрунтах – 354,50 грн;
- копання могили в мерзлих ґрунтах – 2863,30 грн;
- засипка могили в мерзлих ґрунтах – 427,90 грн;
- оформлення свідоцтва про поховання – 15,60 грн;
- оформлення договору-замовлення на організацію поховання – 50,60 грн;
- разове прибирання могили – 379,00 грн;
- надання довідки про місце поховання – 37,00 грн;
- тимчасове зберігання вінків протягом 3-х діб до 9 шт. – 24,90 грн;
- оформлення броні на утримання місця – 104,70 грн.

(109) Відповідно до пункту 1 наказу т.в.о. директора КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» від 28.09.2023 № 54 на підставі Рішення від 25.09.2023 № 220 нові тарифи на ритуальні послуги встановлено з 01.10.2023.

(110) Рішенням № 220 встановлено такі тарифи на наступні види послуг КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ», які діяли в період з 01.10.2023 по 03.11.2025:

- копання могили в немерзлих ґрунтах – 1564,60 грн;

- засипка могили в немерзлих ґрунтах – 418,70 грн;
- копання могили в мерзлих ґрунтах – 2818,10 грн;
- засипка могили в мерзлих ґрунтах – 505,30 грн;
- оформлення свідоцтва про поховання – 18,90 грн;
- оформлення договору-замовлення на організацію поховання – 61,50 грн;
- разове прибирання могили – 461,60 грн;
- надання довідки про місце поховання – 45,00 грн;
- тимчасове зберігання вінків протягом 3-х діб до 9 шт. – 28,40 грн;
- оформлення броні на утримання місця – 131,90 грн.

- (111) В преамбулі Рішення № 278 та Рішення № 220 вказано про їх прийняття з урахуванням звернення КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ».
- (112) Листом від 18.02.2025 № 0113/442 (вх. Відділення № 70-01/767 від 03.03.2025) ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ надав розрахунки тарифів на ритуальні послуги, що подавалися КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ».
- (113) Листом від 08.05.2025 № 138 (вх. Відділення № 70-01/1719 від 08.05.2025) КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» надало розрахунки тарифів на ритуальні послуги, що подавалися до ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ.

5.1. Щодо розрахунку Відповідачем тарифу на копання та засипку могили

- (114) Відповідно до пункту 2.6 Порядку довжина могили для дорослого повинна бути не менше двох метрів, ширина - 1 м, глибина - не менше 1,5 м від поверхні землі до кришки труни, з урахуванням місцевих ґрунтово-кліматичних умов. У разі поховання померлих дітей розміри могили можуть бути відповідно зменшені.
- (115) За результатами аналізу розрахунків тарифів на ритуальні послуги, наданих КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» листом від 08.05.2025 № 138 (вх. Відділення № 70-01/1719 від 08.05.2025), встановлено, що Підприємством для розрахунку тарифів застосовується один розмір могили - 2,1м *1,0м*1,8м.
- (116) Відповідно до інформації, наданої КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» листом від 14.08.2025 № 234 (вх. Відділення № 70-01/3445 від 15.08.2025), кількість наданих послуг з засипки могили склала у період: вересень-грудень 2022 року – 305 шт., у 2023 році – 800 шт., у 2024 році – 899 шт., у 2025 році – 933 шт., у січні 2026 – 78 шт.
- (117) Згідно з розрахунками тарифів, які були подані КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» для встановлення Рішенням № 278 та Рішенням № 220, Підприємство здійснює окремий розрахунок тарифу на: копання могили ручним способом не мерзлі ґрунти, копання могили ручним способом мерзлі ґрунти, засипка могили в немерзлих ґрунтах, засипка могили в мерзлих ґрунтах.
- (118) Для розрахунку тарифів на копання могили ручним способом не мерзлі ґрунти, копання могили ручним способом мерзлі ґрунти, засипку могили в немерзлих ґрунтах, засипку могили в мерзлих ґрунтах КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» використовуються норми часу, затверджені наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 03.03.2009 № 52 «Про затвердження Норм часу на надання ритуальних послуг та виготовлення предметів ритуальної належності» (далі – Наказ № 52).
- (119) Зокрема, до розрахунків тарифів на копання могили ручним способом не мерзлі ґрунти застосовано норми часу Наказу № 52, зокрема для ґрунтів II групи у розмірі 2,6 люд/год та коефіцієнт збільшення вартості при роботі з ґрунтами сильноналіпаючими (30

відсотків), до розрахунків тарифів на засипку могили в немерзлих ґрунтах застосовано норми часу Наказу № 52, зокрема для ґрунтів II групи у розмірі 0,58 люд/год та коефіцієнт збільшення вартості при роботі з ґрунтами сильноналіпаючими (30 відсотків), до розрахунків тарифів на засипку могили в мерзлих ґрунтах застосовано норми часу Наказу № 52, зокрема для ґрунтів II групи у розмірі 0,79 люд/год, та коефіцієнт збільшення вартості при роботі з мерзлими ґрунтами у відповідності до частини третьої пункту 1 Розділу II Наказу № 52 (15 відсотків).

(120) Для розрахунку тарифів на копання могили ручним способом мерзлі ґрунти КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» використовуються норми часу у розмірі 6,09 люд/год на підставі фотографії робочого часу.

(121) Листом від 14.08.2025 № 234 (вх. Відділення № 70-01/3445 від 15.08.2025) КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» надало наступні пояснення щодо окремого розрахунку тарифів на копання могили та засипку могили: *«оскільки кожна послуга включає свій перелік робіт, визначений наказом № 52 від 03.03.2009 «Про затвердження Норм часу на надання ритуальних послуг та виготовлення предметів ритуальної належності», виданого Міністерством з питань житлово-комунального господарства України.*

Зокрема, до складу робіт з копання могили ручним способом входить:

- розмітка на ґрунті окреслення могили
- розпушення ґрунту ручним способом
- викидання ґрунту на брівку
- очищення берми
- зачищення дна та стінок могили
- переходи від могили до могили

До складу робіт із засипки могили входять:

- закривання труни
- опускання труни з тілом померлого в могилу
- засипання могили ґрунтом з утворенням надмогильного горбику
- встановлення реєстраційної таблички
- благоустрій прилягаючої території (одноразове прибирання території біля могили)» (мовою оригіналу).

(122) Аналізом розрахунку, наданого Підприємством, встановлено, що до складових тарифу на засипку могили в немерзлих ґрунтах та засипку могили в мерзлих ґрунтах включено, зокрема, податок на додану вартість (далі - ПДВ) в розмірі 20% (див. Рис. 1 та Рис. 2):

Засипка могили в немерзлих ґрунтах

№ п/п	Складові тарифу	Норми	Розрахунок	Сума (грн.)
1	Могила розміром	2,10 м х 1,0 м	Об'єм ґрунта 2,1м*1,0м*1,8м	3,78 м ³
2	Норма часу на 1м ³ ґрунту II кл. (розробка лопатами з частковим застосуванням кирок)	0,58 люд/год* -35 хв	0,58*3,78	2,19 год
3	Збільшення часу при роботі з сильнопіщаними ґрунтами	+30%	2,19+30%	2,85 год
3	Оплата праці землекопа (підсобного робітника)		51,93*2,85	148,00
4	Нарахування на заробітну плату	22%	148,00*22%	32,56
5	Загальновиробничі витрати	61,19%	148,00*61,19%	90,56
6	Виробничі витрати		148,00+32,56+90,56	271,12
7	Адміністративні витрати	14,9%	271,12*14,9%	40,40
8	Повна собівартість		271,12+40,40	311,52
9	Рентабельність	12%	311,52*12%	37,38
10	Вартість одиниці послуги		311,52+37,38	348,90
11	Податок на додану вартість 20%	20%		69,78
12	Тариф на одиницю послуги		348,90+69,78	418,68

Вартість заокруглена згідно математичних правил і складає - 418,70 грн.

Рис. 1

Засипка могили в мерзлих ґрунтах

№ п/п	Складові тарифу	Норми	Розрахунок	Сума (грн.)
1	Могила розміром	2,10 м х 1,0 м	Об'єм ґрунта 2,1м*1,0м*1,8м	3,78 м ³
2	Норма часу на 1м ³ ґрунту II кл. (розробка лопатами з частковим застосуванням кирок)	0,79 люд/год* -47хв	0,79 *3,78	2,99 год
3	Збільшення часу при роботі з мерзлими ґрунтами*	помножити на 1,15	2,99*1,15	3,44 год
5	Загальна норма часу		3,44	3,44 год
6	Оплата праці землекопа (підсобного робітника)		3,44*51,93	178,63
7	Нарахування на заробітну плату	22%	178,63*22%	39,29
8	Загальновиробничі витрати	61,19%	178,63*61,19%	109,30
9	Виробничі витрати		178,63+39,29+109,30	327,22
10	Адміністративні витрати	14,9%	327,22*14,9%	48,75
11	Повна собівартість		327,22+48,75	375,97
12	Рентабельність	12%	375,97*12%	45,11
13	Вартість одиниці послуги		375,97+45,11	421,08
14	Податок на додану вартість 20%	20%		84,21
15	Тариф на одиницю послуги		421,08+84,21	505,29

Приймаємо, що тариф на послугу складає - 505,30 грн.

Рис. 2

- (123) Слід зазначити, що до Необхідного мінімального переліку послуг включено таку послугу як копання могили (викопування могили ручним або механізованим способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили).
- (124) З огляду на наведене, послуга копання могили включає в себе такі операції як: викопування могили ручним або механізованим способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили.
- (125) Підпунктом 197.1.10 пункту 197.1 статті 197 розділу V Податкового кодексу України визначено перелік операцій, звільнених від оподаткування у сфері послуг з поховання та постачання ритуальних товарів державними та комунальними службами, до якого серед іншого, входять послуги з копання могили.
- (126) Виокремлення КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» послуг засипки могили в немерзлих ґрунтах та засипки могили в мерзлих ґрунтах з послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили), як то передбачено Необхідним мінімальним переліком послуг, та включення ПДВ в розмірі 20% до складових вартості суперечить вимогам чинного законодавства.

- (127) Відповідно до інформації, наданої КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» листом від 14.08.2025 № 234 (вх. Відділення № 70-01/3445 від 15.08.2025), кількість наданих послуг з засипки могили склала у період: вересень-грудень 2022 року – 305 шт., у 2023 році – 800 шт., у 2024 році – 899 шт., у 2025 році – 933 шт., у січні 2026 – 78 шт.
- (128) Як зазначає КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» в листі від 19.11.2025 № 342 (вх. Відділення № 70-01/4752 від 24.11.2025), останнє *«розуміє, що у Необхідному мінімальному переліку окремих видів ритуальних послуг зазначена єдина послуга «копання могили», яка включає в себе як викопування так і закопування. Саме ця послуга звільна від оподаткування підпунктом 197.1.10 пункту 197.1 статті 197 розділу V Податкового кодексу України і підприємство не нараховує на неї ПДВ. Зменшити вартість послуги засипки могили на суму ПДВ немає законодавчої підстави, оскільки така послуга відсутня у переліку п. 197 Податкового кодексу України»* (мовою оригіналу).
- (129) Слід зазначити, що серед операцій, звільнених від оподаткування у сфері послуг з поховання та постачання ритуальних товарів державними та комунальними службами, визначених підпунктом 197.1.10 пункту 197.1 статті 197 розділу V Податкового кодексу України, відсутня послуга засипки могили, бо у відповідності до Необхідного мінімального переліку послуг закопування могили є складовою послуги копання могили. Відтак від оподаткування звільняються послуги з копання могили, які включають в себе викопування могили ручним або механізованим способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили.
- (130) Отже, виокремлення КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» послуг засипки могили в немерзлих ґрунтах та засипки могили в мерзлих ґрунтах з послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) та включення ПДВ в розмірі 20% до складових вартості засипки могили призводить до завищення вартості послуги з копання могили.
- (131) Таким чином, дії КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ», які полягають у виокремленні послуг засипки могили в немерзлих ґрунтах та засипки могили в мерзлих ґрунтах з послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) та включенні ПДВ в розмірі 20% до складових вартості засипки могили, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополюним (домінуючим) становищем на ринку, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком послуг, в межах території Конотопської міської територіальної громади, де розташовані кладовища, обслуговування та благоустрій яких здійснює КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ».
- (132) За інформацією ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ, наданої листом від 05.02.2026 № 01-18/4197 (вх. Відділення № 70-01/503 від 06.02.2026), КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» з урахуванням зауважень та недоліків, викладених у розпорядженні адміністративної колегії Відділення, підготовлені розрахункові матеріали щодо тарифів на ритуальні послуги та надані до ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ.
- (133) Листом від 26.03.2026 № 97 (вх. Відділення № 70-01/1425 від 27.03.2026) КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» надало розрахунки тарифів на послуги копання могили, зокрема:

- копання могили ручним способом не мерзлі ґрунти (стандартна могила) – 1915,00 грн.;
- копання могили ручним способом не мерзлі ґрунти (дитяча могила) – 729,00 грн.;
- копання могили ручним способом не мерзлі ґрунти (урна з прахом) – 748,50 грн.;
- копання могили ручним способом мерзлі ґрунти (стандартна могила) – 3665,00 грн.;
- копання могили ручним способом мерзлі ґрунти (дитяча могила) – 1397,00 грн.;
- копання могили ручним способом мерзлі ґрунти (урна з прахом) – 832,00 грн.

- (134) За результатами аналізу розрахунків встановлено, що КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» здійснило розрахунок тарифів на копання могили, яке включає такий склад робіт: розмітка на ґрунті, окреслення могили, розпушення ґрунту ручним способом, викидання ґрунту на брівку, очищення берми, зачищення поверхні та дна стінок могили, перехід від могили до могили на відстань до 500 м, закопування могили та формування намогильного напису, оформлення намогильного насипу вінками та квітами, встановлення реєстраційної таблички, одноразове прибирання території біля могили. Крім того, КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» розрахувало з урахуванням пункту 2.6 Порядку окремі тарифи на копання стандартної, дитячої могили та для урни з прахом. КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» до розрахунку тарифів на копання могили не включено ПДВ, як то передбачено вимогами чинного законодавства України у сфері поховання.
- (135) ВИКОНАВЧИМ КОМІТЕТОМ КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ рішенням від 02.02.2026 № 13 «Про коригування тарифів та внесення змін до рішення виконавчого комітету Конотопської міської ради від 03.11.2025 № 282 «Про коригування тарифів на ритуальні послуги, які надаються КП «Муніципалітет»» встановлено нові тарифи на послугу копання могили.
- (136) Отже, з урахуванням зазначеного порушення у вигляді виокремлення послуг засипки могили в немерзлих ґрунтах та засипки могили в мерзлих ґрунтах з послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) та включенні ПДВ в розмірі 20% до складових вартості засипки могили КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» припинено.

5.2. Щодо розрахунку Відповідачем тарифу на оформлення договору-замовлення на організацію поховань

- (137) Відповідно до пункту 3 Необхідного мінімального переліку вимог на підставі свідоцтва про смерть замовник звертається до сільського голови або ритуальної служби з приводу укладання відповідного договору-замовлення на організацію та проведення поховання (далі - договір-замовлення) не пізніше ніж за 24 години до їх проведення.
- (138) Відповідно до інформації, наданої КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» листом від 14.08.2025 № 234 (вх. Відділення № 70-01/3445 від 15.08.2025), кількість наданих послуг з оформлення договору-замовлення на організацію поховань склала у період: вересень-грудень 2022 року – 323 шт., у 2023 році – 878 шт., у 2024 році – 991 шт., у 2025 році – 1023 шт., у січні 2026 – 98 шт.
- (139) За результатами аналізу розрахунку тарифу на оформлення договору-замовлення на організацію поховань, наданого КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» листом від 08.05.2025 № 138 (вх. Відділення № 70-01/1719 від 08.05.2025), встановлено, що до розрахунку тарифу на оформлення договору-замовлення на організацію поховань включено витрати на оплату праці інспектора (головного) у розмірі 0,13 люд.-год. та витрати на додаткові послуги, а саме:
1. Ознайомлення замовника з порядком організації поховання.

2. Надання інформації щодо ділянки, ряду, місця майбутньої могили.
3. Уточнення даних про час поховання.

(140) Відповідно до фотографії робочого часу інспектора (головного) при наданні послуг по оформленню договору-замовлення на організацію та проведення поховань, наданого КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ», затрати часу на надання таких додаткових послуг склали 0,13 люд.-год.

(141) З урахуванням зазначеного до розрахунку тарифу на оформлення договору-замовлення на організацію поховань загалом включено витрат часу у розмірі 0,26 люд.-год (див. Рис. 3):

№ п/п	Складові тарифу	Норми	Розрахунок	Сума (грн.)
1	Оплата праці інспектора (головного): 1.Опрацювання необхідних реквізитів у формі свідоцтва. 2.Опрацювання договорів-замовлення, друкування, заповнення договорів вручну, подання на підпис замовнику та директору. 3.Опрацювання даних у відповідному журналі обліку.	0,13 люд/год		
2	Додаткові послуги: 1.Ознайомлення замовника з порядком організації поховання. 2. Надання інформації щодо ділянки, ряду, місця майбутньої могили. 3. Уточнення даних про час поховання.	0,13 люд/год		
3	Загальна норма	0,26 люд/год	83,67 грн * 0,26	21,75
2	Нарахування на заробітну плату	22 %	21,75 * 22%	4,79
3	Загальновиробничі витрати	61,19 %	21,75*61,19%	13,31
4	Виробнича собівартість		21,75+4,79+13,31	39,85
5	Адміністративні витрати	14,9%	39,85*14,9%	5,94
6	Собівартість		39,85+5,94	45,79
7	Рентабельність	12%	45,79*12%	5,49
8	Вартість одиниці послуги		45,79+5,49	51,28
9	Податок на додану вартість 20%	20%		10,26
10	Вартість одиниці послуги		51,28+10,26	61,54

Приймасмо, що тариф на послугу складає = 61,50 грн

Рис. 3

(142) Відповідно до підпункту 7.1 пункту 7 Розділу 2 Наказу № 52 оформлення договору-замовлення на організацію та проведення поховання передбачає такий склад робіт:

1. Опрацювання необхідних реквізитів у формі свідоцтва в комп'ютерній програмі.
2. Опрацювання договору-замовлення, друкування, подання на підпис замовнику.
3. Опрацювання даних у відповідному журналі-обліку.

(143) Також, цим підпунктом 7.1 пункту 7 Розділу 2 Наказу № 52 визначено норми часу на 1 послугу - 0,13 люд.-год.

(144) Слід зазначити, що відповідно до пункту 2 примірного договору-замовлення, наведеного в додатку до Необхідного мінімального переліку вимог, виконавець (сільський голова, ритуальна служба, суб'єкт господарської діяльності, який уклав договір із сільським головою або ритуальною службою про надання цих послуг) зобов'язаний ознайомити замовника з порядком організації поховання, наданням пільг при організації поховання та отриманням необхідних послуг, з інформацією про захист прав споживачів. Пунктами 4 та 5 Необхідного мінімального переліку вимог передбачено обов'язок виконавця (сільського голови, ритуальної служби, суб'єкта господарської діяльності, який уклав договір із сільським головою або ритуальною службою про надання цих послуг) визначити місце та час для подання транспортних засобів для перевезення труни з тілом померлого та прибуття транспорту для обслуговування поховання та організатора обряду.

- (145) Відтак ознайомлення замовника з порядком організації поховання, надання пільг при організації поховання та отримання необхідних послуг, з інформацією про захист прав споживачів, визначення місця та часу для подання транспортних засобів для перевезення труни з тілом померлого та прибуття транспорту для обслуговування поховання та організатора обряду є обов'язком виконавця ритуальних послуг та вже передбачені пунктом 2 примірного договору-замовлення, наведеного в додатку до Необхідного мінімального переліку вимог.
- (146) При цьому Наказом № 52 визначено склад робіт, необхідних для оформлення договору-замовлення на організацію та проведення поховання, та норми часу на 1 послугу.
- (147) Як зазначає КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» в листі від 19.11.2025 № 342 (вх. Відділення № 70-01/4752 від 24.11.2025), «Дійсно п.2 примірного договору-замовлення, наведеного в додатку до Необхідного мінімального переліку вимог передбачено, що особа, яка здійснює оформлення поховання повинна «Ознайомити Замовника з порядком організації поховання, надання пільг при організації поховання та отримання необхідних послуг, з інформацією про захист прав споживачів (цитата з договору). Проте НОРМИ часу на надання ритуальних послуг та виготовлення предметів ритуальної належності, затверджені Наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства від 03.03.2009 № 52 (надалі Норми) не передбачають час на подібне ознайомлення та консультації.
- ...
- Отже, ознайомлення з порядком поховання, наявними пільгами, надання інформації щодо кладовища і т.д. є додатковими послугами, що потребують додаткового окремого часу. Замовник підписується у договорі-замовлення, що отримав подібну консультацію» (мовою оригіналу).*
- (148) Тобто, на думку КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» ознайомлення замовника з порядком організації поховання, надання пільг при організації поховання та отримання необхідних послуг, з інформацією про захист прав споживачів, визначення місця та часу для подання транспортних засобів для перевезення труни з тілом померлого та прибуття транспорту для обслуговування поховання та організатора обряду, які є обов'язком виконавця ритуальних послуг та вже передбачені пунктом 2 примірного договору-замовлення, наведеного в додатку до Необхідного мінімального переліку вимог, є додатковими послугами, що суперечить вимогам чинного законодавства України у сфері поховання.
- (149) Отже, КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» включило до розрахунку тарифу на оформлення договору-замовлення на організацію поховань завищені норми часу.
- (150) Таким чином, дії КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ», які полягають у включенні до розрахунку тарифу на оформлення договору-замовлення на організацію поховань завищених норм часу є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком послуг, в межах території Конотопської міської територіальної громади, де розташовані кладовища, обслуговування та благоустрій яких здійснює КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ».
- (151) За інформацією ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ, наданої листом від 05.02.2026 № 01-18/4197 (вх. Відділення № 70-01/503 від 06.02.2026), КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» з урахуванням зауважень та недоліків, викладених у

розпорядженні адміністративної колегії Відділення, підготовлені розрахункові матеріали щодо тарифів на ритуальні послуги та надані до ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ.

- (152) Листом від 26.03.2026 № 97 (вх. Відділення № 70-01/1425 від 27.03.2026) КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» повідомило, що витрати, пов'язані з ознайомленням замовника з порядком поховання, виключено з переліку додаткових платних послуг та надало розрахунок тарифу на оформлення договору-замовлення на організацію поховань у розмірі 31,00 грн.
- (153) За результатами аналізу розрахунку встановлено, що КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» здійснило розрахунок тарифів з урахуванням витрат на оплату праці інспектора (головного) у розмірі 0,13 люд.-год., при цьому витрати на додаткові послуги з розрахунку виключено.
- (154) ВИКОНАВЧИМ КОМІТЕТОМ КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ рішенням від 02.02.2026 № 13 «Про коригування тарифів та внесення змін до рішення виконавчого комітету Конотопської міської ради від 03.11.2025 № 282 «Про коригування тарифів на ритуальні послуги, які надаються КП «Муніципалітет»» встановлено нові тарифи на оформлення договору-замовлення.
- (155) Отже, з урахуванням зазначеного порушення у вигляді включення до розрахунку тарифу на оформлення договору-замовлення на організацію поховань завищених норм часу КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» припинено.

5.3. Щодо включення Відповідачем до вартості ритуальних послуг плати за послуги з технічного облаштування місця поховання

- (156) Згідно з пунктом 10 Необхідного мінімального переліку вимог ритуальною службою, сільським головою, суб'єктом господарювання із замовником укладається договір-замовлення. Зразок примірною договору-замовлення наведено в додатку.
- (157) КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» листом від 08.05.2025 № 138 (вх. Відділення № 70-01/1719 від 08.05.2025) надало копії договорів-замовлень, укладених з замовниками (далі – Договори) у період 02.12.2022 по 22.03.2025, зокрема з: *(інформація, доступ до якої обмежено)* від 02.12.2022 № 1039, *(інформація, доступ до якої обмежено)* від 25.05.2023 № 400; *(інформація, доступ до якої обмежено)* від 31.05.2023 № 416; *(інформація, доступ до якої обмежено)* від 19.06.2023 № 470; *(інформація, доступ до якої обмежено)* від 06.07.2023 № 508; *(інформація, доступ до якої обмежено)* від 29.09.2023 № 696; *(інформація, доступ до якої обмежено)* від 28.09.2024 № 771; *(інформація, доступ до якої обмежено)* від 11.10.2024 № 803; *(інформація, доступ до якої обмежено)* від 23.10.2024 № 839; *(інформація, доступ до якої обмежено)* від 07.11.2024 № 877; *(інформація, доступ до якої обмежено)* від 20.11.2024 № 903; *(інформація, доступ до якої обмежено)* від 13.03.2025 № 209; *(інформація, доступ до якої обмежено)* від 15.03.2025 № 213; *(інформація, доступ до якої обмежено)* від 20.03.2025 № 225; *(інформація, доступ до якої обмежено)* від 21.03.2025 № 227; *(інформація, доступ до якої обмежено)* від 22.03.2025 № 229.
- (158) За результатами аналізу вищезазначених договорів встановлено, що укладені КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» з вищезазначеними замовниками Договори не відповідають примірному договору-замовлення, наведеному в додатку до Необхідного мінімального переліку вимог. Зокрема, в Договорах відсутні положення щодо розміру могили, виду поховання, відповідальності виконавця, порядку вирішення спорів. Крім того відповідно до примірному договору-замовлення, наведеному в додатку до Необхідного мінімального переліку вимог, договір-замовлення набирає чинності з моменту його укладання і діє до моменту завершення надання всіх послуг, оплачених Замовником, тоді

як в Договорах дія договору з моменту підписання і до 31 грудня поточного року, якщо протягом дії даного договору не виникли обставини щодо припинення його дії.

- (159) Також пунктом 2 Договорів передбачено надання замовникам наступних послуг:
1. Оформлення свідоцтва про поховання.
 2. Оформлення договору-замовлення.
 3. Технічне облаштування місця поховання (на договірних умовах).
 4. Копання могили.
 5. Засипання могили.
- (160) За поясненнями КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ», наданими листом від 14.08.2025 № 234 (вх. Відділення № 70-01/3445 від 15.08.2025), *«Послуга «Технічне облаштування місця поховання» не відноситься до обов'язково переліку ритуальних послуг. Надається додатково, у разі потреби, на договірних умовах. Така потреба виникає у разі захаращеності території, на якій планується поховання (зарослі кущів, порослі, наявність пнів тощо, що потребують видалення з віднесенням від місця поховання; явність огорожі навколо сусідніх могил, лавок, столів, бетонних плит, іншої перешкоди, без прибирання якої неможливе поховання, снігові замети на місці майбутнього поховання та підвідних шляхах тощо)»* (мовою оригіналу).
- (161) Разом з тим, відповідно до Договорів, копії яких надано КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ», всі замовники сплачували послуги технічного облаштування місця поховання.
- (162) Вартість послуг технічного облаштування місця поховання встановлена наказами т.в.о. директора КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ»:
- від 31.08.2022 № 44, відповідно до якого з 01.09.2022 тариф на послуги технічного облаштування місця поховання в немерзлих ґрунтах (з 01 квітня по 31 жовтня) складає – 332,50 грн, в мерзлих ґрунтах (з 01 листопада по 31 березня) – 279,10 грн;
 - від 01.08.2023 № 41, відповідно до якого з 02.08.2023 тариф на послуги технічного облаштування місця поховання в немерзлих ґрунтах (з 01 квітня по 31 жовтня) складає – 418,20 грн., в мерзлих ґрунтах (з 01 листопада по 31 березня) – 349,00 грн.;
 - від 01.02.2024 № 14, відповідно до якого з 14.02.2024 тариф на послуги технічного облаштування місця поховання в немерзлих ґрунтах складає – 468,10 грн., в мерзлих ґрунтах – 390,70 грн.
- (163) Відповідно до пункту 5 Типового положення ритуальна служба відповідно до покладених на неї завдань зобов'язана, зокрема, організовувати виконання роботи з благоустрою місць поховань відповідно до кошторису; забезпечувати функціонування місць поховань відповідно до порядку, визначеного відповідним виконавчим органом сільської, селищної та міської ради, згідно зі статтею 23 Закону.
- (164) Аналогічні обов'язки ритуальної служби передбачені пунктом 5 Положення про ритуальну службу у складі КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ», затвердженого рішенням шостої сесії п'ятого скликання КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 30.08.2006.
- (165) Також, рішенням тридцять дев'ятої сесії сьомого скликання КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 03.03.2020 «Про затвердження Програми утримання кладовищ в місті Конотоп на 2020-2022 роки» затверджено Програму утримання кладовищ в місті Конотоп на 2020-2022 роки з необхідним фінансуванням, визначеним у програмі. Рішеннями КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 26.12.2022, 16.02.2023, 11.04.2023 було затверджено Програму утримання кладовищ в Конотопській міській територіальній громаді на 2020-2024 роки у новій редакції. Рішенням сорок другої сесії восьмого

скиликання КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 19.12.2024 затверджено Програму утримання кладовищ в Конотопській міській територіальній громаді на 2025 рік.

- (166) Основною метою та завданнями зазначених програм є забезпечення утримання кладовищ в належному стані: створення відповідних умов для відвідування кладовищ мешканцями для догляду за могилами своїх близьких; забезпечення вимог техніки безпеки та санітарних норм утримання кладовищ, згідно чинного законодавства, оновлення матеріально-технічної бази для забезпечення виконання робіт з впорядкування кладовищ, надання естетичного вигляду території кладовищ шляхом її озеленення; створення умов для належного вшанування пам'яті загиблих воїнів, героїв, захисників держави, впорядкування могил одиноких та невідомих громадян; збереження ритуальної атрибутики на місцях поховань; запобігання осквернення місць поховань.
- (167) Розділом 3 Програм передбачено, що виконання основних заходів програми буде здійснювати КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ».
- (168) Таким чином, до обов'язків Підприємства віднесено утримання в належному стані місць поховання за рахунок коштів місцевих бюджетів.
- (169) Разом з тим, КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» при оформленні договору-замовлення включає до вартості ритуальних послуг плату за послуги з технічного облаштування місця поховання, що призводить до стягнення з замовників завищеної плати.
- (170) Таким чином, дії КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ», які полягають у стягненні з замовників при оформленні договору-замовлення завищеної вартості за рахунок включення плати за послуги з технічного облаштування місця поховання, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком послуг, в межах території Конотопської міської територіальної громади, де розташовані кладовища, обслуговування та благоустрій яких здійснює КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ».
- (171) КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» листом від 19.11.2025 № 342 (вх. Відділення № 70-01/4752 від 24.11.2025) повідомило, що після отримання розпорядження про початок розгляду справи договір-замовлення скориговано у відповідності до примірного договору-замовлення, наведеного у додатку до Необхідного мінімального переліку вимог та послуги облаштування місця поховання виключено з переліку послуг, що надаються. Також КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» надало копії договорів-замовлень, укладених з замовниками: *(інформація, доступ до якої обмежено)* від 07.11.2025 № 876 та *(інформація, доступ до якої обмежено)* від 15.11.2025 № 890, в яких відсутні послуги з технічного облаштування місця поховання.
- (172) Отже, з урахуванням зазначеного порушення у вигляді стягнення з замовників при оформленні договору-замовлення завищеної вартості за рахунок включення плати за послуги з технічного облаштування місця поховання КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» припинено.

6. НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ ДІЙ КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ»

- (173) Частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

- (174) Наявність у суб'єкта господарювання монопольного (домінуючого) становища на ринку не є протиправним, однак такий суб'єкт господарювання має усвідомлювати можливість певного обмеження своєї діяльності з точки зору дотримання законодавства про захист економічної конкуренції, визначати свою поведінку на основі пріоритету прав споживачів та у будь-якому разі не створювати умов, які породжують або можуть породжувати порушення їх прав та ущемлення інтересів.
- (175) КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» є єдиним суб'єктом господарювання, який надає ритуальні послуги, передбачені Необхідним мінімальним переліком послуг, в межах території Конотопської міської територіальної громади, де розташовані кладовища, обслуговування та благоустрій яких здійснює КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ», а у споживачів відсутня можливість щодо отримання таких послуг у інших суб'єктів господарювання.
- (176) Таким чином, наведені вище дії КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком послуг, оскільки, у випадку наявності конкуренції споживачі мали б можливість обирати між кількома суб'єктами господарювання, які могли б надавати ці послуги за прийнятними умовами, і у разі вчинення суб'єктом господарювання неправомірних дій, які ущемляють інтереси споживачів, обрали б іншого надавача послуги.
- (177) За умов наявності конкуренції між учасниками зазначеного ринку відбувалося б змагання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, а суб'єкт господарювання, щоб утримати споживача, уникав би створення умов, що можуть призвести до втрати споживача без достатніх на те підстав.

7. КВАЛІФІКАЦІЯ ДІЙ ВІДПОВІДАЧА

- (178) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (179) Відповідно до частини третьої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.
- (180) Зловживання монопольним (домінуючим) становищем за умовами пункту 2 статті 50 цього Закону визнається порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.
- (181) Враховуючи, що КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» у період з вересня 2022 року по лютий 2026 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком послуг, в межах території Конотопської міської територіальної громади, де розташовані кладовища, обслуговування та благоустрій яких здійснює КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ», дії КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ», які полягали у:
- виокремленні послуг засипки могили в немерзлих ґрунтах та засипки могили в мерзлих ґрунтах з послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) та включенні ПДВ в розмірі 20% до складових вартості засипки могили;

- включенні до розрахунку тарифу на оформлення договору-замовлення на організацію поховань завищених норм часу;
 - стягненні з замовників при оформленні договору-замовлення завищеної вартості за рахунок включення плати за послуги з технічного облаштування місця поховання
- є порушеннями законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченими пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку ритуальних послуг, передбачених **Необхідним мінімальним переліком послуг, в межах території Конотопської міської територіальної громади, де розташовані кладовища, обслуговування та благоустрій яких здійснює КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ».**

8. ЗАПЕРЕЧЕННЯ ВІДПОВІДАЧІВ ТА ЇХ СПРОСТУВАННЯ

- (182) Відділенням листом від 16.04.2026 № 70-02/2829е (рекомендоване поштове направлення за номером R067149176940) направлено КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» копію витягу з подання з попередніми висновками у Справі. Рекомендоване поштове направлення за номером R067149176940 вручено за довіреністю 27.04.2026.
- (183) Листом б/д б/н (вх. Відділення № 70-01/2156 від 12.05.2026) КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» надало заперечення до подання з попередніми висновками у Справі.
- (184) Зміст заперечень не спростовує висновків Відділення щодо наявності зловживання Відповідачем монопольним (домінуючим) становищем на ринку ритуальних послуг, передбачених **Необхідним мінімальним переліком послуг, в межах території Конотопської міської територіальної громади, де розташовані кладовища, обслуговування та благоустрій яких здійснює КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ»**, що вбачається з такого.

Щодо діяльності на ринку ФОП КОТЕНКО О.С., ФОП СТРИЛЕЦЬ Л.М, ПП «СКОРБОТА»

- (185) КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» у своїх запереченнях зазначає, зокрема, таке:
- «За КВЕД – 2010 – (інформація, доступ до якої обмежено) на території Конотопської територіальної громади здійснюють діяльність ФОП Котенко О.С. – РНОКПП - (інформація, доступ до якої обмежено), ФОП Стрилець Л.М. – РНОКПП - (інформація, доступ до якої обмежено), ПП «Скорбота» ідентифікаційний код юридичної особи – (інформація, доступ до якої обмежено). Це підтверджується інформацією з ЄДР, що знаходиться у відкритому доступі. З тексту Подання вбачається, що перевірка діяльності вищевказаних суб'єктів господарювання не проводилась. Коло послуг які надавалися учасниками ринку у сфері ритуальних послуг не встановлювалось. Отже аргументи викладені на підтвердження монопольного становища Відповідача є лише припущеннями, а не результатом повного всебічного і об'єктивного дослідження» (мовою оригіналу).*
- (186) Слід зазначити, що відповідно до статті 10 Закону України «Про поховання та похоронну справу» надання ритуальних послуг відповідно до необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, передбаченого пунктом 2 частини другої статті 8 цього Закону, здійснюється ритуальними службами або за договором суб'єктами господарювання інших форм власності.
- (187) У статті 12 Закону України «Про поховання та похоронну справу» визначено, що особа, яка зобов'язалася поховати померлого, на підставі свідоцтва про смерть звертається згідно із статтею 8 цього Закону до сільського голови або ритуальної служби з приводу

укладення відповідного договору-замовлення на організацію та проведення поховання. Ця особа має право вибирати виконавців послуг серед суб'єктів господарської діяльності, які уклали договори із сільським головою або ритуальною службою про надання цих послуг.

- (188) Крім того, відповідно до пункту 4 Необхідний мінімальний перелік вимог, надання ритуальних послуг відповідно до необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг здійснюється ритуальними службами або за договором про надання ритуальних послуг суб'єктами господарювання інших форм власності.
- (189) Відповідно до роз'яснень Міністерства розвитку громад та територій України, наданих Антимонопольному комітету України листом від 02.06.2025 № 13066/25/10-25 (вх. Відділення № 70-01/316к від 03.06.2025), надання суб'єктами господарювання ритуальних послуг, що входять до необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, **без укладення договору** із сільським головою або ритуальною службою про надання цих послуг **суперечить законодавству** про поховання та похоронну справу.
- (190) Разом з тим, на вимоги голови Відділення від 25.04.2025 № 70-02/2582е, 01.09.2025 № 70-02/5394е та від 04.03.2026 № 70-02/1666е КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» листами 08.05.2025 № 138 (вх. Відділення № 70-01/1719 від 08.05.2025), від 12.09.2025 № 255 (вх. Відділення № 70-01/3810 від 12.09.2025) та від 26.03.2026 № 97 (вх. Відділення № 70-011425 від 27.03.2026) повідомляло, що протягом періоду 2023-2025 років та січня-лютого 2026 року Підприємство мало укладені договори на придбання ритуальної атрибутики, яка необхідна для проведення церемонії поховання (труни, хрести, похвальні набори тощо) з ФОП КОТЕНКО О.С. та ритуальні послуги, які не відносяться до повноважень ритуальної служби (перенесення тіла без труни та з труною транспортування тощо) з ФОП Холодьон Владиславом Валентиновичем. Також КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» повідомляло, що інших договорів з надавачами ритуальних послуг протягом вказаного періоду не було.
- (191) Слід зазначити, що за інформацією ФОП КОТЕНКО О.С., наданою листом від 03.09.2025 № 03/09.2025-1 (вх. Відділення № 70-01/3697 від 03.09.2025), *«за період з 2022-2024 роки та січень-липень 2025 року тарифи на ритуальні послуги, що передбачені Необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг мною не розраховувались, оскільки такі види послуг у зазначений період часу мною не надавались. Послуги, що передбачені Необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг, починаючи з 2022 року в межах Конотопської міської територіальної громади надаються виключно КП «Муніципалітет» (мовою оригіналу)*.
- (192) Відповідно до інформації ФОП СТРИЛЕЦЬ Л.М., наданої листом від 23.01.2026 б/н (вх. Відділення № 70-01/271 від 23.01.2026), послуги з копання могили у період 2024-2025 років не надавались, калькуляції відсутні, оскільки *«Копка і засипка надається організацією КП «Муніципалітет» відповідно до рішень виконавчого комітету Конотопської міської ради» (мовою оригіналу)*.
- (193) За інформацією ПП «СКОРБОТА», наданою листом від 26.01.2026 №2 (вх. Відділення № 70-01/299 від 26.01.2026), *«ритуальні послуги, що передбачені необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг за період 2022-2025 рік населенню в межах Конотопської територіальної громади не надавались» (мовою оригіналу)*.
- (194) Отже, заперечення КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» є безпідставними.

Щодо визначення територіальних (географічних) меж ринку

- (195) КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» у своїх запереченнях зазначає, зокрема, таке:

«У п.п. 61 Подання безпідставно зазначається, що здійснювати поховання померлих Конотопської міської територіальної громади на території кладовищ інших територіальних громад, які знаходяться на певній відстані, є економічно недоцільним, оскільки переміщення з одного населеного пункту в інший населений пункт пов'язано з додатковими витратами коштів на транспортування, постмортальні послуги та витрату часу. Обставини викладені в п.п 61 Подання, також, є припущенням, оскільки не наведено будь-яких розрахунків, щодо економічної недоцільності чи неможливості таких переміщень. Звертаємо увагу на те, що надання ритуальних послуг має не лише економічний аспект, а ще й релігійно-традиційний. Слід зазначити, що далеко не всі жителі міста Конотоп, які померли в місті Конотоп є уродженцями Конотопської міської територіальної громади, тому часто померлих за традицією ховають по – місцю їх народження. Дана обставина є загальновідомим фактом і не потребує доказування. З огляду на вказане можна прийти до висновку, що дослідження проводилось за звуженим критерієм територіальності, що в свою чергу не дало змогу реально оцінити конкуренцію на ринку ритуальних послуг регіону. Тому результати дослідження описані в Поданні не можна вважати достовірними. Підсумовуючи всі вищеприписані обставини, очевидним є те, що належними доказами не підтверджується те що КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» у період з вересня 2022 року по лютий 2026 займало монопольне (домінуюче) становище на ринку ритуальних послуг у певному регіоні. За таких обставин підприємством не могло бути допущене зловживання монопольним становищем та порушення законодавства про економічну конкуренцію» (мовою оригіналу).

- (196) Такі твердження КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» не спростовують обставин Справи з огляду на таке.
- (197) Відповідно до статті 6 Закону України «Про поховання та похоронну справу» усі громадяни мають право на поховання їхнього тіла та волевиявлення про належне ставлення до тіла після смерті. Волевиявлення про належне ставлення до тіла після смерті може бути виражене у, зокрема, побажанні бути похованим у певному місці, за певними звичаями, поруч з певними раніше померлими чи бути підданим кремації. Виконання волевиявлення громадян про належне ставлення до їхнього тіла після смерті в частині щодо кремації тіла, поховання в іншому населеному пункті здійснюється відповідно до закону.
- (198) У статті 12 Закону України «Про поховання та похоронну справу» визначено, що особа, яка зобов'язалася поховати померлого, на підставі свідоцтва про смерть звертається згідно із статтею 8 цього Закону до сільського голови або ритуальної служби з приводу укладення відповідного договору-замовлення на організацію та проведення поховання. Ця особа має право вибирати виконавців послуг серед суб'єктів господарської діяльності, які уклали договори із сільським головою або ритуальною службою про надання цих послуг.
- (199) Відповідно до пункту 2 Необхідного мінімального переліку поховання тіла померлого покладається на виконавця волевиявлення померлого. Якщо у волевиявленні померлого немає вказівки на виконання волевиявлення чи в разі відмови виконавця від виконання волевиявлення померлого, поховання здійснюється чоловіком (дружиною), батьками (усиновителями), дітьми, сестрою, братом, дідом або бабою, онуком (правнуком), іншою особою, яка зобов'язалася поховати померлого.
- (200) Згідно зі статтею 25 Закону України «Про поховання та похоронну справу» за зверненням виконавця волевиявлення померлого або особи, яка взяла на себе зобов'язання поховати померлого, на території кладовища безоплатно виділяється місце для поховання померлого відповідно до затвердженої проектної документації. За бажанням одного з родичів, визначених частиною першою статті 11 цього Закону, для поховання двох чи більше померлих безоплатно виділяється місце для родинного

поховання. Після здійснення поховання померлого виконавцю волевиявлення померлого або особі, яка взяла на себе зобов'язання поховати померлого, як користувачу місця поховання (користувачу місця родинного поховання) спеціалізованим комунальним підприємством (а в разі його відсутності - виконавчим органом сільської, селищної, міської ради) видається відповідне свідоцтво, зразок якого затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства. Це свідоцтво дає право його пред'явнику на встановлення намогильних споруд у межах могили (родинного поховання), вирішення питання про проведення підпоховання, здійснювати інші дії, пов'язані з використанням місця поховання, якщо це не суперечить законодавству. На могилах (місцях родинного поховання) можуть встановлюватися намогильні споруди, склепи за індивідуальним замовленням у межах, встановлених для могили (родинного поховання).

- (201) При цьому, в поданні з попередніми висновками у Справі було зазначено, що визначальним фактором при встановленні території надання послуг ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком послуг, зокрема, з копання могил, є обрання замовником (особою, яка зобов'язалась поховати померлого) місця поховання.
- (202) Отже, з урахуванням зазначеного, ритуальні послуги, передбачені Необхідним мінімальним переліком послуг, в основному отримуються в населеному пункті, в якому людина проживала до настання смерті, оскільки переміщення з одного населеного пункту в інший пов'язано з додатковими витратами коштів на транспортування, постмортальні послуги (зокрема, бальзамування, зберігання тіла, тощо) та витратами часу.
- (203) Натомість КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» висуває власне твердження, зокрема, *«часто померлих за традицією ховають по – місцю їх народження. Дана обставина є загальновідомим фактом і не потребує доказування»* (мовою оригіналу), при цьому жодних доказів на підтвердження цього КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» не надано.

Щодо необґрунтованого збільшення ціни на копання могил

- (204) КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» у своїх запереченнях зазначає, зокрема, таке:
- «У Поданні вказується, що згідно Необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг затвердженого Наказом Держжитлокомунгоспу України № 193 від 19.11.2003 до копання могили входить викопування могили ручним або механізованим способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили). Поруч з цим вказано, що всупереч законодавчій нормі КП «Муниципалітет» окремо зазначається копання могили в мерзлих ґрунтах чи немерзлих ґрунтах та засипка могили в мерзлих чи немерзлих ґрунтах. Дана обставина не є порушенням законодавства, оскільки згідно Розрахунку тарифів на копання могили (копії додаються) до складу робіт по копанню могили не включалися роботи по засипанню могили. Відповідно не відбулось необґрунтованого збільшення ціни на роботи по копанню могили через подвійне врахування робіт по засипанню могили»* (мовою оригіналу).
- (205) Слід зазначити, що порушення КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» полягає у виокремленні послуг засипки могили в немерзлих ґрунтах та засипки могили в мерзлих ґрунтах з послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) та включенні ПДВ в розмірі 20% до складових вартості засипки могили.
- (206) Підпунктом 197.1.10 пункту 197.1 статті 197 розділу V Податкового кодексу України визначено перелік операцій, звільнених від оподаткування у сфері послуг з поховання та

постачання ритуальних товарів державними та комунальними службами, до якого серед іншого, входять послуги з копання могили, однією із складових якої є закопування могили.

- (207) Завищення вартості послуги з копання могили відбулося внаслідок виокремлення КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» послуг засипки могили в немерзлих ґрунтах та засипки могили в мерзлих ґрунтах з послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) та включення ПДВ в розмірі 20% до складових вартості засипки могили, оскільки включення ПДВ в розмірі 20% до складових вартості засипки могили суперечить підпункту 197.1.10 пункту 197.1 статті 197 розділу V Податкового кодексу України.
- (208) В поданні з попередніми висновками у Справі відсутній висновок про необґрунтоване збільшення ціни на роботи по копанню могили через подвійне врахування робіт по засипанню могили.
- (209) Отже, заперечення КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» є безпідставними.

9. ВИСНОВКИ У СПРАВІ

- (210) Таким чином, доказами, зібраними у справі № 5/02-150-25, доведено висновок адміністративної колегії Відділення про те, що КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ», займаючи протягом періоду з вересня 2022 року по лютий 2026 року монополічне (домінуюче) становище на ринку ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком послуг, в межах території Конотопської міської територіальної громади, де розташовані кладовища, обслуговування та благоустрій яких здійснює КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ», своїми діями, що полягали у:

- виокремленні послуг засипки могили в немерзлих ґрунтах та засипки могили в мерзлих ґрунтах з послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) та включенні ПДВ в розмірі 20% до складових вартості засипки могили;

- включенні до розрахунку тарифу на оформлення договору-замовлення на організацію поховань завищених норм часу;

- стягненні з замовників при оформленні договору-замовлення завищеної вартості за рахунок включення плати за послуги з технічного облаштування місця поховання

і які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку

вчинило порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачені пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

10. ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ШТРАФУ

- (211) Зловживання монополічним (домінуючим) становищем є порушеннями законодавства про захист економічної конкуренції (пункт 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).
- (212) Відповідно до частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення, передбачене пунктом 2 статті 50 цього Закону, накладається штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.

- (213) Відповідно до фінансової звітності малого підприємства за 2025 рік, наданого ГОЛОВНИМ УПРАВЛІННЯМ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ листом від 09.03.2026 № 1338/5/18-28-04-01-08 (вх. Відділення № 70-01/1034 від 09.03.2026) та КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» листом від 26.03.2026 № 97 (вх. Відділення № 70-01/1425 від 27.03.2026), чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» за 2025 рік склав 15 045 100,00 (п'ятнадцять мільйонів сорок п'ять тисяч сто) гривень.
- (214) Відповідно до пункту 2 розділу IV Порядку визначення розміру штрафу, що накладається за порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України 14.12.2023 № 22-рп, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 25.01.2024 за № 123/41468 (далі – Порядок визначення розміру штрафу) з метою забезпечення можливості врахування обставин, що беруться до уваги під час визначення розміру штрафу та збільшують його порівняно з базовим розміром, базовий розмір штрафу не повинен перевищувати двох третин граничного розміру штрафу.
- (215) Відповідно до підпункту 1 пункту 4 розділу IV Порядку визначення розміру штрафу, визначення базового розміру штрафу за порушення у вигляді антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання, зловживань монополієм (домінуючим) становищем за вчинення порушень, передбачених пунктами 1, 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (далі – Закон) (крім порушень, визначених в підпункті 2 цього пункту), базовий розмір штрафу встановлюється в розмірі до 30 відсотків доходу (виручки), пов'язаного з порушенням, з урахуванням ступеня негативного впливу на конкуренцію та/або на інтереси суб'єктів господарювання чи споживачів, що встановлюється в кожному конкретному випадку вчинення порушення з урахуванням обставин справи.
- (216) КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» листом від 07.04.2026 № 113 (вх. Відділення № 70-011566 від 07.04.2026) надало Відділенню інформацію щодо обсягів фактично сплачених споживачами коштів за послуги засипки могили, оформлення договору-замовлення на організацію поховань за період із жовтня 2023 року (за тарифами, встановленими Рішенням № 220) по січень 2026 року (ВИКОНАВЧИМ КОМІТЕТОМ КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ рішенням від 02.02.2026 № 13 «Про коригування тарифів та внесення змін до рішення виконавчого комітету Конотопської міської ради від 03.11.2025 № 282 «Про коригування тарифів на ритуальні послуги, які надаються КП «Муніципалітет»» встановлено нові тарифи на послугу копання могили та оформлення договору-замовлення) та технічного облаштування місця поховання за період із жовтня 2023 року по листопад 2025 року (у листопаді 2025 року КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ» повідомило про припинення порушення у вигляді стягнення з замовників при оформленні договору-замовлення завищеної вартості за рахунок включення плати за послуги з технічного облаштування місця поховання):

Таблиця 1

Період	Обсяг фактично сплачених споживачами коштів, грн		
	послуги засипки могили	оформлення договору-замовлення на організацію поховань	послуги технічного облаштування місця поховання
2023			
жовтень	32239,90	4981,50	32201,40
листопад	29207,30	4551,00	28031,40

грудень	32844,50	4305,00	23732,00
2024			
січень	40424,00	5658,00	27222,00
лютий	34865,70	4674,00	25915,80
березень	37897,50	4981,50	25004,80
квітень	33077,30	5227,50	37448,00
травень	33914,70	5350,50	39788,50
червень	23447,20	3998,50	27617,90
липень	39357,80	6211,50	44469,50
серпень	30565,10	5043,00	36043,70
вересень	31402,50	5043,00	34171,30
жовтень	32658,50	5227,50	32767,00
листопад	30318,00	3997,50	21879,20
грудень	39918,70	5535,00	29693,20
2025			
січень	37392,20	4920,00	27349,00
лютий	39918,70	5289,00	30083,90
березень	41939,90	5473,50	32037,40
квітень	29309,00	4981,50	32298,90
травень	37683,00	5719,50	42128,70
червень	31402,50	5473,50	35106,80
липень	37683,00	6088,50	43532,90
серпень	25959,40	4120,50	29022,00
вересень	26796,80	4366,50	31362,10
жовтень	36845,60	5781,00	41660,90
листопад	23447,20	4059,00	27144,50
грудень	51005,00	6642,00	
2026			
січень	39390,00	6027,00	
Всього	960 911,00	143 726,5	837 712,8

- (217) Отже, дохід КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ», пов'язаний з порушенням за період із жовтня 2023 року по січень 2026 року, становить 1 942 350,3 гривень, в тому числі від: послуг засипки могили – 960 911,00 гривень, оформлення договору-замовлення на організацію поховань – 143 726,5 гривень, послуг технічного облаштування місця поховання – 837 712,8 гривень.
- (218) Відповідно до пункту 1 розділу V Порядку визначення розміру штрафу, у разі наявності обставин, що беруться до уваги під час визначення розміру штрафу, базовий розмір штрафу збільшується або зменшується з урахуванням цих обставин. У разі відсутності обставин, що беруться до уваги під час визначення розміру штрафу та збільшують або зменшують його порівняно з базовим, розмір штрафу дорівнює базовому розміру штрафу.
- (219) Відповідно до підпункту 1 пункту 6 розділу V Порядку визначення розміру штрафу базовий розмір штрафу зменшується у випадку припинення відповідачем дій (бездіяльності), до дня направлення Комітетом, його територіальним відділенням подання з попередніми висновками.

(220) Дії КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ», які полягали у виокремленні послуг засипки могили в немерзлих ґрунтах та засипки могили в мерзлих ґрунтах з послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) та включенні ПДВ в розмірі 20% до складових вартості засипки могили; включенні до розрахунку тарифу на оформлення договору-замовлення на організацію поховань завищених норм часу; стягненні з замовників при оформленні договору-замовлення завищеної вартості за рахунок включення плати за послуги з технічного облаштування місця поховання були припинені в ході розгляду справи № 5/02-150-25.

Ураховуючи викладене, керуючись статтями 7, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 та 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 (із змінами), пунктом 4 розділу VIII Порядку розгляду Антимонопольним комітетом України та його територіальними відділеннями заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 № 5, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 06.05.1994 за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29.06.1998 № 169-р) (із змінами), Порядком визначення розміру штрафу, що накладається за порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України 14.12.2023 № 22-рп, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 25.01.2024 за № 123/41468, адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «МУНІЦИПАЛІТЕТ» (ідентифікаційний код юридичної особи – *(інформація, доступ до якої обмежено)*), місцезнаходження: *(інформація, доступ до якої обмежено)*) за результатами діяльності у період з вересня 2022 року по лютий 2026 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком послуг, в межах території Конотопської міської територіальної громади, де розташовані кладовища, обслуговування та благоустрій яких здійснює КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ», із часткою 100%.

2. Визнати дії КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА «МУНІЦИПАЛІТЕТ» (ідентифікаційний код юридичної особи – *(інформація, доступ до якої обмежено)*), які полягали у виокремленні послуг засипки могили в немерзлих ґрунтах та засипки могили в мерзлих ґрунтах з послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) та включенні ПДВ в розмірі 20% до складових вартості засипки могили, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком послуг, в межах території Конотопської міської територіальної громади, де розташовані кладовища, обслуговування та благоустрій яких здійснює КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ».

3. За порушення, зазначене в пункті 2 резолютивної частини цього рішення, накласти на КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «МУНІЦИПАЛІТЕТ» (ідентифікаційний код

юридичної особи – (*інформація, доступ до якої обмежено*)) штраф у розмірі 68 000 (шістдесят вісім тисяч) гривень.

4. Визнати дії КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА «МУНІЦИПАЛІТЕТ» (ідентифікаційний код юридичної особи – (*інформація, доступ до якої обмежено*)), які полягали у включенні до розрахунку тарифу на оформлення договору-замовлення на організацію поховань завищених норм часу, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком послуг, в межах території Конотопської міської територіальної громади, де розташовані кладовища, обслуговування та благоустрій яких здійснює КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ».

5. За порушення, зазначене в пункті 4 резолютивної частини цього рішення, накласти на КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «МУНІЦИПАЛІТЕТ» (ідентифікаційний код юридичної особи – (*інформація, доступ до якої обмежено*)) штраф у розмірі 43 000,00 (сорок три тисячі) гривень.

6. Визнати дії КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА «МУНІЦИПАЛІТЕТ» (ідентифікаційний код юридичної особи – (*інформація, доступ до якої обмежено*)), які полягали у стягненні з замовників при оформленні договору-замовлення завищеної вартості за рахунок включення плати за послуги з технічного облаштування місця поховання, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції ринку на ринку ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком послуг, в межах території Конотопської міської територіальної громади, де розташовані кладовища, обслуговування та благоустрій яких здійснює КП «МУНІЦИПАЛІТЕТ».

7. За порушення, зазначене в пункті 6 резолютивної частини цього рішення, накласти на КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «МУНІЦИПАЛІТЕТ» (ідентифікаційний код юридичної особи – (*інформація, доступ до якої обмежено*)) штраф у розмірі 68 000 (шістдесят вісім тисяч) гривень.

Штраф підлягає сплаті у двомісячний строк з дня одержання рішення про накладення штрафу.

Відповідно до статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу та пені суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України документи, що підтверджують сплату штрафу, пені.

У порядку, встановленому частиною шостою статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та пунктом 6 розділу VIII Порядку розгляду Антимонопольним комітетом України та його територіальними відділеннями заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 № 5, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 06.05.1994 за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29.06.1998 № 169-р) (із змінами), протягом 30 календарних днів із дня одержання рішення особа, на яку накладено штраф, може звернутися до органу Антимонопольного комітету України, яким прийнято рішення про накладення штрафу, із заявою про відстрочення або розстрочення сплати накладеного штрафу

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення органів Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня одержання може бути оскаржене до господарського суду.

Голова колегії

Юрій ГЛАДИК